

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din,
mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IX.

Telefon št. 552

LJUBLJANA, 26. avgusta 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 99.

Arh. prof. Rado Kregar:

Obrtniška razstava Slove- nije v Ljubljani.

Slovenski obrtni in industrijski krogi so priredili po prevratu že številne razstave, ki pa so podale v več ali manj pregledni obliki današnje stanje obrti in industrije Slovenije.

Slika ni bila nikdar popolna, celotna.

Raznim prilikam in namenu odgovarjajoča obrtna razstava mora zavzeti najrazličnejši obseg, obliko, aranžma in organizacijo. Možne so sledeče vrste razstav:

1. Zgodovinska razstava, ki poda pregled razvoja posameznih panog v teku časa; v raznih dobah, raznih krajih Slovenije. Nadalje se more zasledovati uporaba raznega materiala ter način njegove obdelave. Ta razstava more nuditi statistiko razmaha, ustanavljanje novih podjetij, naraščanje delavstva itd. Lahko pa tvori zgodovinska razstava oddelek splošne razstave. V ta namen se uporabijo tabele, grafikoni, zemljepisne karte, fotografije ter umetno obrtni predmeti zgodovinske vrednote. Material za zgodovinski del razstave se more dobiti od privatnikov, privatnih in javnih zbirk. Zgodovinski del razstave je vedno velike važnosti za razumevanje moderne dobe in njenih oblik.

2. Sorodna zgodovinski razstavi je etnografska razstava, ki nudi enako pregled razvoja posameznih panog v določenih krajih v gotovih dobah, poudarjajoč pa predvsem vpliv pokrajine, miljeja, materiala itd., kar da produktom povsem tipično lice. Ti vplivi so merodajni v prvi vrsti za oblikovanje predmetov, za uporabo materiala in njegovo tehnologijo. Mogoč je aranžma zgodovinske razstave na etnografski bazi.

3. Vsakoletno se prireajo sezíjske razstave, ki vsebujejo zgolj moderne produkte ter nudijo pregled dela in napredka novejšega časa, predvsem poudarjajoč kvaliteto izdelave, plemenitost materiala in estetsko modernih form. Te vrste razstave tvorijo najkarakterističnejše lice moderne dobe.

4. V prvi vrsti informativnega značaja je propagandna razstava, ki poda sliko in pregled moderne produkcije, vrsto in uporabo materiala, kapaciteto produkcije, kvaliteto izdelkov, njihovo ceno, nadalje organizacijo obrti in industrije, njen obseg itd. Te vrste razstave se prireajo v inozemstvu, da informirajo tuje trgovske, obrtne in industrijske kroge, ki o naših prilikah niso dovolj informirani ter so velike važnosti posebno za izvozno trgovino.

5. Posebne vrste je prodajna razstava ali semenj, katera ima v glavnem namen razprodati razstavljenno blago.

6. Temu sorodna je vzorčna razstava, kjer se na podlagi razstavljenih vzorcev sklepajo kupčije ter se informira trgovske kroge o vrsti produkcije, o cenah itd. Prodajna in vzorčna razstava sta često združeni. V prvi vrsti važno za te razstave so cene in povpraševanje po gotove vrste blagu. Produktivnost, forma in kvaliteta predmetov vsled tega ne more biti vedno merodajna.

7. Pomembne v razvoju moderne obrti so obrtnošolske razstave ter one obrtnega značaja. Razstavljeni predmeti kažejo napredek in inteligenco mladine ter nudijo pregled vzgoje in izpopolnitev strokovnega poduka raznih zavodov in podjetij. Te vrste raz-

stave navajajo naraščaj k tekmovanju ter vzbujajo veselje in ljubezen do poklica in dela.

8. Važno za moderno obrt je higijena v produkciji, higijena obratov, higijena delavstva, od katere je v veliki meri odvisno zdravje delavstva. Konkurence zmožna je le ona obrt in industrija, ki ima zdrave delavske sile. Bolno delavstvo je le v breme vsakemu podjetju. Pravo sliko moderne obrti in industrije se more dobiti le, če se spozna tudi njene higijenske prilike. Iz tega razloga mora biti vsaki razstavi, ki hoče biti res popolna, priključen higijenski oddelek.

Z ozirom na bodočo obrtno razstavo je potrebno, da se določi njen obseg in program ter s tem omogoči sestavo aproksimativnega proračuna. Ker Slovenci še nikdar nismo imeli prilike pokazati stanje naše obrti in industrije v celoti, sem mnenja, da bi storili to o priliki bodoče obrtne razstave, ki naj bi bila predvsem reprezentančnega značaja.

Zato bi morala ta razstava vsebovati vse prednosti navedenih vrst. Namen naj bi bil, podati sliko zgodovinskega razvoja slovenskih obrti v posameznih dobah in krajih, etnografske vplive na oblikovanje, uporabo materiala itd. Sistematičen pregled organizacije, razvoja, razmaha posameznih vrst. Ona bi nudila material za študij nacionalnim ekonomom, znanstvenikom in politikom. Razvoj oblik, vpliv tuje kulture in moderne umetnosti, vpliv naroda bi služil za podlago delu našim obrtnim umetnikom.

Gibanje cen v veletrgovini.

Beograjski »Privredni Pregled« priobčuje za mesec julij t. l. o gibanju cen v veletrgovini sledeče poročilo:

Doba	poljed. pridelki	živina in produkti	sadje in zelenjava	gradivo	kolonij. blago	indus. izdelki	celotni indeks
povpr. 1913	100	100	100	100	100	100	100
povpr. 1925	1861	1882	1633	2022	1462	1969	1804
januar 1926	1490	1615	1533	1751	1363	1823	1596
febr. 1926	1377	1548	1538	1751	1366	1758	1556
marec 1926	1381	1651	1538	1907	1359	1718	1592
april 1926	1420	1645	1508	1890	1368	1705	1593
maj 1926	1447	1639	1366	1749	1371	1684	1542
junij 1926	1535	1408	1244	1745	1359	1678	1495
julij 1926	1610	1380	1188	1708	1329	1645	1476

Celotna indeksna številka cen v mesecu juliju se je napram mesecu juniju znižala za 19 točk ali za 1 1/2 %. Izvzemši skupino poljedelskih produktov, ki so se dražili, so izkazovale vse ostale skupine slabo tendenco. Skupina poljedelskih pridelkov se je podražila za 75 točk ali za 5 %, ker sta se podražili pšenica in koruza. V skupini živine so se cene znižale za 28 točk ali za 2 %. Pocenile so se cene za prašiče, govedo in jajca. V skupini sadje in sadni produkti so padle cene za 56 točk ali za 4 %. Pocenilo se je zlasti žganje vsled povoljnih izgledov za letošnje letino. Neznatno pocenitev izkazujejo tudi ostale tri skupine. Povzročile so jo slabe kupčije in občutna konkurenca.

PRODAJA ČESKIH IN NAŠIH VRED- NOSTNIH PAPIRJEV NA OBROKE.

Češkoslovaške firme so preplavile našo državo z nekaterimi češkimi in tudi našimi loterijskimi srečkami, katere ponujajo na obroke. — Ministrstvo financ

Del razstave, obsegajoč obrtno šolstvo ter izdelke obrtnega naraščaja, bi informiral naše strokovno učiteljstvo o nedostatkih in napredku strokovnega poduka. Higijenski del bi nudil dovolj materiala za študij zdravnikom, zavarovalnicam, higijenskim oblastvom itd.

Predvsem pa bi podala ta razstava pregled moderne produkcije, njene kvalitete, njene produktivne sile. Vzbudila bi smisel za pošteno reelno konkurenco, ki naj bazira na kvaliteti produkcije, ekonomični izrabi materiala in delovnih moči.

Predmeti, izdelani za to razstavo, bi se prihranili ter uporabili za udeležbo na bodočih svetovnih razstavah, katerih se do sedaj Slovenci nismo mogli udeleževati s takim uspehom, s kakršnim bi bilo želeli, kljub temu, da so nam za to podani vsi pogoji, ki so lastni industrijsko najbolj razvitim pokrajinam naše države.

Res je, da razstavljalec ne more in ne sme iskati na taki razstavi takojšnjih materialnih koristi. Ali često je moralen uspeh večje važnosti in trajnejših koristnih posledic, kot pa momentalni materialni dobiček. Le tako je razumeti in utemeljiti opravičbo do ogromnih žrtev, ki jih doprinašajo države in privatniki s prireditvami velikih svetovnih razstav. Taka popolna razstava, velikopotezno zasnovana, bo vzbudila samozavest naših obrtnikov in industrijcev, vzbudila bo veselje do dela, voljo do poštenega tekmovanja, zanimanje širšega občinstva, državljanov in inozemstva.

je že v mesetu aprilu t. l. objavilo, da je prepovedana prodaja inozemskih loterijskih posejil. Tudi razredna loterija in Rdeči križ sta opozarjala, da je nabava in prodaja navedenih srečk prepovedana. Kljub temu se je češkim firmam posrečilo, da so si pridobile za prodajo nekatere ugledne osebe v naši kraljevini, katere so prodale nebroj inozemskih srečk pod skrajno neugodnimi pogoji. Za vzgled navajamo, da ponuja tvrdka Karl Bauer iz Prage po svojem zastopniku v naši državi po nekem prospektu 5 obveznic vojne škode in 3 naše dunavske srečke proti odplačilu zneska 3510 dinarjev v 13 mesečnih obrokih po 270 dinarjev, dočim znaša kurzna vrednost vseh navedenih obveznic samo približno 1800 Din. — Tudi po Sloveniji se je prodajanje tujih srečk na obroke že precej razširilo. Prodajalci romajo od hiše do hiše in največkrat naše preproste ljudi, ki ne poznajo prave vrednosti kupljenih srečk, res pregovore, da jim nasedejo. Opozarjamo na to počenje vse naše trgovce, obrtnike in industrijce in jim priporočamo, da v slučaju, da se odločijo za nakup, kupijo srečke še le, čim ugotove pri enem ali drugem denarnem zavodu pravo vrednost srečk, katere nameravajo kupiti.

ITALIJANSKA TRGOVSKA POGODBA Z ALBANJO.

Trgovska pogodba, katero je sklenila Italija z Albanijo, predvideva medsebojne najvišje ugodnosti. Carine prosto sme Italija uvažati v Albanijo: marmor, kotle, parne stroje, dinamo stroje, akumulatorje, motorje vseh vrst, poljedelske stroje, od kemikalij pa galico in kinin. Italija ima nadalje pravico, da napravi v Skadru in v Santi Quaranti skladišča za uvoženo blago, katera bi vodili Italijani.

Davčne olajšave za nove hiše.

Te dni smo brali po daljšem času zopet poročila o seji davčnega odbora, ki se je vršila v Beogradu glede zakona o izenačenju neposrednih davkov.

V obravnavi je bil hišni davek (zgradarina).

Glede novih zgradb je določena v novem zakonu za pritlične zgradbe petletna davčna prostost, ne pa tudi dokladna prostost. Doklade bo plačevati kljub davčni prostosti ves čas, takoj ko bo zgradba dovršena. Doklade (bivše deželne doklade, sedaj 70 % vojni pribitek, okrajne, cestne, sanitetne in občinske doklade) pa presegajo državni davek v nekaterih občinah za 200, 300 in še za več odstotkov. Invalidski davek pride sevé tudi še za nameček.

Olajšava traja namesto prejšnjih 15, 18 ali celo 25 let po novem zakonu torej samo 5 let (ne pa 50 let) in velja samo za državni davek, ne pa tudi za avtonomne doklade.

Enonadstropne hiše bodo oproščene glede pritličja samo 5 let, glede prvega nadstropja pa 10 let. — Dvonadstropne hiše bodo oproščene glede pritličja 5 let, glede prvega nadstropja 10 let, glede drugega nadstropja 15 let.

Reveži bodo tu najbolj udarjeni. Naši železničarji, »bajtarji« itd. bodo uživali samo petletno davčno prostost. Zanje je to dovolj! Za one, ki si privoščijo lahko tudi prvo in drugo nadstropje, bo olajšava nekoliko večja, a vendar tudi še ne zadostna.

Nove hiše so dobivale do konca leta 1925. petnajstletno, osemnajstletno ali celo petindvajsetletno davčno in dokladno prostost. Za hiše z manjšimi stanovanji je bila določena največja, to je petindvajsetletna prostost. To je veljalo za vse hiše, ki so bile dovršene do 31. decembra 1925.

O pravem času smo opozarjali merodajne faktorje, naj izposlujejo, da se podaljša uredba o teh olajšavah vsaj še za nekaj let. Beograd je bil za naše prošnje gluha.

Spomladi se je govorilo, da je bila določba o podaljšanju teh olajšav že v finančnem zakonu. Kmalu nato je imelo društvo hišnih posestnikov neko zborovanje v Beogradu. Ali je bilo preprečenje podaljšanja teh olajšav morebiti samo posledica intervencije hišnih posestnikov, kakor da bi se ti bali, če se zgradi še kaj več novih hiš, ker bi stanarine potem ne mogle iti še nadalje kvišku?

Neka zelo vplivna oseba, ki se zelo briga za zidanje novih hiš, se je izrazila, da je podaljšanje olajšav za nove hiše v finančnem zakonu, po njegovih informacijah, samo slučajno izostalo.

Ista oseba je zatrnila, da bo v prihodnjem finančnem zakonu, za leto 1927/28, ta podaljševalna določba najbrž sprejeta.

Faktum je, da so vsi oni, ki so si sezidali nove hiše z manjšimi stanovanji, do konca leta 1925. prosti 25 let davka in doklad; oni pa, ki si grade hiše sedaj, bodo prosti državnega davka po zakonu iz l. 1911. samo 6 let, doklade, vojni pribitek s 30 % linearnim pribitkom in invalidskim davkom vred bodo plačevali pa ves čas, takoj s prvim letom.

Kakor hitro pa stopi v veljavo zakon o izenačenju neposrednih davkov, se bodo na hiše, ki se bodo takrat zgradile, uporabljale določbe no-

vega zakona ter bo znašala davčna prostost za pritičja celo samo 5 let!

Davčni odbor o stvari še ni izrekel zadnje besede. Še je čas, da se v novem zakonu davčna prostost uredi vsaj v toliko, da se za prehodno dobo 3 let dovoli do konca leta 1925. veljavna davčna prostost. Prepričani smo, da bodo naši zastopniki tudi v tem oziru storili svojo dolžnost in opozorili merodajne faktorje na nujno potrebo, da se davčna prostost za nove hiše vsaj prehodno podaljša.

Trgovinska pogodba z Avstrijo.

Trgovinska pogodba med našo kraljevino in avstrijsko republiko, podpisana od Nj. Vel. kralja na Bledu, dne 25. julija t. l. in razglašena v Službenih Novinah z dne 21. t. m., vsebuje v glavnem naslednja določila, ki imajo izza 21. t. m. moč zakona:

Med obema državama vlada popolna popolna prostost trgovinskega prometa.

Pogodbenika se obvezeta, da ne bosta ovirala medsebojnega trgovinskega prometa potom uvoznih ali izvoznih prepovedi. Izjeme, v kolikor se bodo uporabljale za vse države v istih razmerah, bodo dovoljene: 1. z ozirom na vojne potrebe, 2. z ozirom na javno varnost, 3. z ozirom na zdravstveno in veterinarsko policijo v soglasju z mednarodnimi načeli, veljavnimi v tem pogledu, 4. z ozirom na obstoječe ali pozneje uvedene monopole, 5. v cilju, da se tudi za blago inozemskega izvora morajo uvesti prepovedi ali omejitve, ki veljajo v smislu notranjih zakonov za produkcijo, prodajo, prenos ali konsum enakega blaga domačega porekla, 6. glede vseh primerov, ko se pojavi potreba z ozirom na sedaj obstoječe neredne razmere, v kolikor ni to izrecno izključeno po določitih tega zakona.

Za promet z živino in v obmejnih krajih veljajo posebne konvencije.

Z blagom, ki se vozi iz ene pogodbenice države v oblast drugega pogodbenika, najsi bo namenjeno za potrošnjo, za ponovni izvoz ali prevoz, se mora postopati tako kakor z blagom države, ki uživa največja pooblaščenja. Blaga se ne sme obremeniti z nobenimi višjimi carinami, carinskimi dokladi, davki, takсами ali kakimi drugimi dajatvami. Isto velja tako glede postopka pri pregledu, analizi, klasifikaciji itd. Potemtakem bo veljala vsaka osvoboditev ali olajšava, ki jo bo dovolil eden izmed pogodbenikov kakor tretji državi, takoj in brez vsakih formalnosti tudi za drugega pogodbenika.

Od uvozne in izvozne carine so proste: a) karte z vzorci in za vzorce, ako se uporabljajo samo za vzorce in ne morejo služiti nobeni drugi svrhi, b) predmeti dnevne potrebe in prehrane, koje nosijo s seboj potniki, ladjarji in

vozniki, seveda samo v količinah, odgovarjajočih prilikam.

Dovoljevala se bo začasna prostost uvoznih in izvoznih pristojbin, pod pogojem zopetne vrnitve v gotovem času, za naslednje predmete: a) uporabljene zavoje (vreče, vrče, zaboje, sode, kože i. d.), ako se uvažajo polni ali prazni za izvoz blaga; c) uporabljene rjuhe za dež za železniške vozove; d) stroji, ki se izvažajo v svrhu popravila; e) blago, ki se pošilja na preizkušnjo ali kot vzorec iz ene v drugo pogodbeno državo. Za zavarovanje carine se ne bo zahtevalo položitve denarja v gotovini.

Za blago in živino, ki se pošilja iz ene v drugo državo na razstave, tekme i. d., se ima vrniti carino, ako se ti predmeti vračajo v naprej določenem času.

Največje pooblaščenje velja tudi glede nakupa in prodaje deviz in valut.

Zajamčen je prost prevoz blaga ene države po železnici, rekah itd. druge države, pa bodisi da se blago direktno prevaža, ali da se med prevozom iztovori, pretovori in zopet natovori.

Državljeni ene izmed pogodbenih držav morejo uveljaviti svoje pravice pred sodnijami in upravnimi oblastmi druge države, zlasti morejo nastopiti kot tožitelji ali toženci. Isto velja tudi za delniške družbe, trgovske, industrijske in finančne družbe, ki imajo svoj sedež na teritoriji druge pogodbenice države.

Trgovci, industriji in drugi obrtniki iz ene pogodbenih držav, ki na podlagi legitimacije dokažejo, da imajo pravico izvrševanja obriti v državi, kjer domujejo in da plačujejo tam zakonsko predpisane davke, imajo pravico tudi v oblasti druge države sklepati trgovske posle osebno ali potom svojih zastopnikov; smejo nakupovati blago pri trgovcu ali proizvajalcu dotičnega blaga; smejo sprejemati naročila od trgovcev ali oseb, ki dotično blago uporabljajo. Imetniki legitimacij smejo nositi s seboj vzorce, toda ne blaga. Posredovati in sklepati smejo samo za trdke, navedene v legitimaciji. Za uvoz in izvoz vzorcev se bo priznala pod gotovimi pogoji prostost carine.

Pri poselitih živinskih sejmov je z državljeni pogodbenice države postopati prav tako, kakor z lastnimi.

Pri železniškem prometu, potniškem in tovornem, se ne sme, pri enakih pogojih, delati nobenih razlik med državljeni ene ali druge pogodbenice države. Tovorni promet med pogodbenicima državama se bo vršil v smislu bernskega železniškega sporazuma z dne 14. oktobra 1890 in poznejših izprememb in dodatkov.

Pogodbenika bosta odstranila vse ovire, ki bi nastale v medsebojnem osebnem, tovornem ali paketnem prometu. Pogodbenika bosta tudi z ozirom na stvarne potrebe uvedla direktne tarife za promet s potniki, prtljago in blagom med obema pogodbe-

nima državama ali za promet iz ene pogodbenice države preko druge v tretjo državo.

Pogodba traja eno leto. Ako jo ena izmed pogodbenih držav ne odpove tri mesece pred potekom tega roka, traja do odpovedi dalje.

Iz carinske prakse.

Piše Just Piščanec.

XXXVII. Rešenje ministrstva financ, Generalna direkcija carin, C br. 29.201 z dne 9. junija 1926.

(Nadaljevanje.)

f) da je a unikatno deklaracije potpis pomočnika deklarantovog, da se carinarnica analogno čl. 36 car. zak. ne upusti u ispitivanje istinitosti tog potpisa; da je — i ako bi deklaraciju bio potpisao neko drugi — pomočnik deklarantov potvrdio na zapisniku o netačnoj prijavi, da je prisustvovao (!) zvaničnom pregledu robe, čime je to potpuno dokazano; (!)

g) da je pregled izvršen 2. juna u 11 časova, a zapisnik je sastavljen i istoga dana zaveden u delovodnik, te je potpuno udovoljeno čl. 43 car. zak.;

h) da su ostali vagoni — i ako bi bili sadržavali analognu robu — stupili u slobodan promet u smislu čl. 66 car. zak., prema čemu se ne može postupati po čl. 166 car. zak. (!);

i) da se po komentaru kudeljna te lanena prediva i konci carine kao za detaljnu prodaju, ako se uvoze u štriglama do 1 kg zaključne težine; a samo ako se uvoze u štriglama preko 1 kg, neće se smatrati, da su za detaljnu prodaju. Kako u ovom slučaju teži svaka štrigla 0.250 kg do 0.270 kg, to je jasno, da se ima cariniti po T br. 292 car. tar. (!)

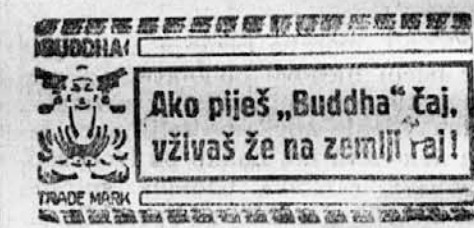
Iz gornjega utemeljevanja v rešenju je razvidno, da se carinarnica sploh ni spustila v bistvo sporne zadeve, marveč je kratkoma prešla čez vse moje navedbe, ne da bi bila preiskala njih verodostojnost in osnovanost. Bistva spora se ni niti dotaknila, niti ni kakorsibodi po predpisnem načinu ugotovila pravo dejansko stanje vse zadeve. Nekako izkonstruirala si je samolastno dejansko stanje, ki ni odgovarjalo faktom. Na podstavi takega stanja stvari in mnenja dveh mladih carinikov brez predpisane strokovnega znanja in prakse je pa carinarnica hladnokrvno razsodila: »da se deklarant za ovo delo iz čl. 166. c. z. kazni po istom članu z ogromno vsoto — 939.651.65 Din!«

To kar bi bila po predpisih in v lastno osvetljenje morala napraviti carinarnica predno je izdala svoje obsojbeno rešenje, sem moral tekom petih dni postavnega roka napraviti sam, sicer bi rešenje postalo — izvršeno ter imelo enormne gmojne posledice za me in za zastopano tovarno lanenih izdelkov.

Priredil sem rekurz na g. finančnega ministra ter v njem izvajal:

Carinarnica v Ljubljani me je kaznila z gorostasno vsoto 939.651.65 Din z motivacijo, da sem prijavil v ocaričenje vagon lanene preje po tar. p. 290. t. 1/a in b) namesto po t. p. 292. Pooblaščen po tovarni platnenih izdelkov, katera izdeluje v svoji tovarni laneno platno, sem rečeno prejo prijavil po t. p. 290. 1/a in b), ker je ta preja nastavljenki potrebna za izključljivo predelavo v platno v njenem obratu.

Carinarnica nasprotno je naziranjja, da treba to prejo uvrstiti v tar. čl. 292. po 120 Din za 100 kg zato, ker se baje ta preja more smatrati kot sukanec za prodajo na drobno v smislu komentarja k car. tarifi str. 384 iz uzroka, ker štrene nimajo teže od 1 kg in manj. — To je vsekakor napako umevanje carinskih predpisov od strani carinarnice iz razloga, ker je evidentno, da služi predmetna preja izključivo v industrijsko predelavo v tkanje platna ter se nikakor ne more smatrati kot sukanec za nadrobno prodajo. Štrene preje, ki jih uvažata tekstilna industrija, morajo pa biti tako dolge, kolikor pride preje na eno vreteno ter po posamezni številki tozadevne preje je tudi teža štren in preje večja ali manjša. Uvažanje preje na način kakor ga predpisuje carinarnica, bi onemogočilo vsako proizvodnjo. (Konec prihodnjč.)

Trgovina.

Za uvoz deželnih pridelkov v Nemčijo in to: čebule česnja, grozdja, novega krompirja, sočivja itd. se zanima neka tvrdka v Nemčiji. Njen natančnejši naslov je interesantom na razpolago v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Carinsko prosto skladišče v Ljubljani. Skladiščna in špedicijska tvrdka Javna skladišča, d. z. o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 33, je dobila od Glavne direkcije carin dovoljenje za carinsko prosto skladišče. Blago v tem skladišču sme ležati carine prosto najdalje eno leto. Pošiljatve, namenjene za to skladišče morajo biti naslovljene na Javno skladišča, d. z. o. z., Ljubljana gl. kolodvor.

Deficit italijanske trgovske bilance. Deficit italijanske trgovske bilance se je v prvih petih mesecih leta 1926. napram isti dobi lanskega leta zvišal glede vrednosti za 5%, glede množine pa za 19%. Glede vrednosti je padel izvoz pri petroleju, bencinu in kemikalijah za 5%, pri kovinah za 25%, pri lesu za 45%, pri olju in masti za 64%.

LISTEK.

Borza,

nje pomen in praktična navodila za trgovanje na Borzi.

(Nadaljevanje.)

§ 28. Če je pri poslih na brzo dobavo kupec zavezan, dostaviti potrebno ambalažo (vreče, sode itd.) mora predati prodajalec, ako je kraj izpolnitve v tuzemstvu, blago najkasneje tekom osem dni, ako pa je v inozemstvu, tekom 14 dni po prejemu ambalaže. Kupec mora odpremiti ambalažo v treh dneh po sklenjenem poslu.

§ 29. Če se mora pri kupčijah, ki niso promptno izvršene, opraviti dobavo po izbiri kupčevi in če je kupec dolžan, dati ambalažo, jo mora odposlati tekom treh dni po prejemu prodajalčevega poziva.

Prodajalec mora pozvati kupeca naj mu pošlje ambalažo ter mu mora odposlati ta poziv tako pravočasno, da dobi ambalažo ob rednih prometnih razmerah že prvi delovni dan izpolnitvenega roka.

§ 30. Če prodajalec kljub pravočasnemu pozivu ne dobi ambalaže osem dni pred potekom dobavnega roka, odnosno ob sklepih, glede katerih je kraj izpol-

nitve v inozemstvu, 14 dni pred potekom tega roka, ima prodajalec pravico, tekom nadaljnjih treh dni preskrbeti na posodo ambalažo na račun kupčev ter zahtevati od kupeca povračilo škode, ki mu je nastala zaradi zamude in podaljšbe dobavnega roka.

Če prodajalec tekom osmih dni, odnosno 14 dni po prejemu ambalaže ne dobi blaga, je kupec upravičen zahtevati od prodajalca plačilo najemnine in vrhu tega, če pride prodajalec v zamudo tudi s prodajo blaga, uporabiti pravice, ki mu gredo po poglavju »Zamuda«.

Zaradi zamude v odpremi ambalaže se ne sme vzkratiti izpolnitev kupčije.

§ 31. Ambalaža se mora poslati s tuzemske carinske postaje.

§ 32. Če se ni določil ob sklepu kupčije nikakršen dobavni rok, se smatra kupčija za promptno.

§ 33. Cena inozemskega blaga, ki je zavezano carini, se razumeva s carino vred.

§ 14. Kupec je upravičen zahtevati, da se mu preda blago, če še ni ocarinjeno, po njegovi izbiri ocarinjeno ali neocarinjeno. Če zahteva predajo neocarinjenega blaga, mora povrniti prodajalec kupcu carino v gotovini, odnosno jo odbiti od fakture.

§ 35. Če naj se izpolni kak posel po dogovoru strank ali po predpisih teh uzane na določen dan, a je ta dan nedelja ali praznik, se more dobaviti, odnosno prevzeti blago naslednji delovni dan. Pri takih poslih ni odpovedi.

Pri poslih, ki naj se izvrše v določenih rokih (teden, mesec, polovico meseca itd.), a je zadnji dan tega roka nedelja ali praznik, se mora predati, odnosno prevzeti to blago najkasneje zadnji delovni dan pred to nedeljo ali praznikom.

§ 36. Če je določen dobavni rok na dva ali več mesecev, a ni glede dobave določenega ničesar, ali če je dogovorjena »sukcesivna« dobava se smatra v dvomu, da se mora dobiviti blago v približno enakih mesečnih obrokih.

Če pa je dobavni rok krajši od dveh mesecev ter je dogovorjena »sukcesivna« dobava, se smatra v dvomu, da se mora dobaviti blago vsaj v dveh približno enakih mesečnih obrokih; če ni glede razdelitve dobave določenega ničesar, se sme blago dobaviti tudi naenkrat.

Če se zamudi glede dobave eden ali drugi obrok, je kupec upravičen, izvršiti izbiro (§ 78) katerekoli izmed pravic, naštetih v § 77, in sicer ali ob poteku vsakega posameznega obroka glede ko-

ličine, ki do tedaj ni dobavljena, ali pa ob poteku izpolnitvenega roka za vse zaostale obroke naenkrat.

Te pravice ne more uporabiti kupec, ki je v zamudi s plačilom že zapadle kupnine za kak prejšnji obrok.

§ 37. Predaja in prevzem blaga se mora začeti, če te uzance ne določajo kaj drugega, najkasneje ob 8. uri zjutraj na dan izvršitve, ter se nadaljuje, razen ob nedeljah in praznikih in ob elementarnih zaprekah, do popolne izpolnitve po dobavnih pogojih.

Če moti predajo blaga deževno vreme, trpita skladiščne pristojbine, nastale zaradi tega, cbe stranki v enakih delih. Za deževnega se smatra oni dan, ko je šel dež do 10. ure ali ko je šel v času od 10. do 14. ure najmanj 1 uro.

Deževno vreme opravičuje zamudo samo za dobavo blaga v vlačilnici, ne pa za vagonске pošiljatve.

§ 38. Če ne znaša količina blaga, ki se mora dobaviti, nad 500 q, se mora vsa množina predati oziroma prevzeti v enem dnevu. Če gre za večjo množino, se mora dnevno prevzeti in predati najmanj 500 q. Predaje, odnosno prevzem večje količine ne more zahtevati nobena stranka.

(Dalje sledi.)

Avstrijski indeks za veletrgovino. — Tudi v mesecu juliju t. l. se je indeks za veletrgovino v Avstriji zvišal za 2%. Prejšnja dva meseca se je zvišal enako za 4%. V skupini živil so se podražile cene za žitarice vseh vrst, v skupini industrijskih predmetov pa za bombaž, drva, premog in palično železo. Indeksna številka za konec meseca julija t. l. je znašala 126 napram 124 v mesecu juniju t. l. in 137 v mesecu juliju 1925.

Industrija.

Češkoslovaški rudarji in angleški rudarski štrajk. Zveza češkoslovaških rudarjev je pred kratkim zborovala v Prazi. Ob tej priliki je Zveza ugotovila, da je v polni meri zadostila sklepom mednarodne rudarske zveze glede rudarskega štrajka v Angliji. Češkoslovaška zveza ni nudila štrajkujočim samo materialno pomoč, ampak je vstregla tudi željam mednarodne zveze glede omejitve češkoslovaškega izvoza premoga. Poročila, ki so krožila o izdatnem izvozu češkoslovaškega premoga pred kratkim v časopisju, po ugotovitvah Zveze niso pravila.

Angleški štrajk in produkcija jekla. Številke zunaje trgovine učinkov štrajka ne kažejo tako dobro kakor številke domače produkcije. V zadnjem četrtletju je šla produkcija železa in jekla na Angleškem prav zelo nazaj. Leta 1913. so napravili na mesec povprečno 855.000 ton železa in 638.000 ton jekla, leta 1925. 520.000 in 616.000, v letošnjih mesecih januar—april 500.000 in 700.000, v maju pa samo 86.000 in 45.000 ton.

Carina.

Povišana carina na sladkor v Avstriji. V Avstriji se je carina na sladkor od dne 19. avgusta t. l. dalje povišala od 16 na 22 zlatih kron. Od zalóg v prostem prometu se iz naslova povišane carine pobira, ako presegajo tri meterske stote, naknadna carina 8.64 šilingov za meterski stot.

Carinski prejemki v prvih desetih dneh meseca avgusta t. l. Carinarnice so v prvih desetih dneh meseca avgusta t. l. pobrale 39.828.431 Din carine. Po centralnih carinskih blagajnah se donos razdeli sledeče: Beograd 9.444.875 Din, Zagreb 9.352.054 Din, Novi Sad 6 milijonov 370.994 Din, Maribor 3.034.731 Din, Ljubljana 4.015.752 Din, Dubrovnik 2 milijona 967.028 Din, Skoplje 2.175.585 dinarjev, Sušak 1.130.095 Din, Split 1 milijon 337.310 Din. Od 1. aprila 1926 do 10. avgusta 1926 so carinarnice pobrale 625.498.285 Din carine.

Denarstvo.

Stanje bančnih zavodov v Sloveniji dne 31. decembra 1925. Po poročilu Društva bančnih zavodov v Sloveniji za leto 1925 smo imeli v Sloveniji dne 31. decembra 1925 centrale naslednjih zavodov: 1. Celjska posojilnica, ki ima 2.500.000 Din vplačane delniške glavnice ter 1 milijon 295.278 Din celokupnih rezerv. 2. Dolajo Lendavska hranilnica z 250.000 dinarjev del. glavnice in 100.000 Din rezerve. 3. Hipotekarna banka jugoslovenskih hranilnic s 5 milijoni vplačane del. glavnice in 330.466 Din rezerve. 4. Kreditni zavod za trgovino in industrijo, ki ima 12.500.000 Din vplačane del. glavnice in 8.432.133 Din rezerve. 5. Ljubljanska kreditna banka, ki ima 49.999.950 dinarjev vplačane del. glavnice in 7.345.372 dinarjev celokupne rezerve. 6. Merkantilna banka, Kočevje s 3 milijoni delniške glavnice in 550.000 Din rezerve. 7. Obrtna banka z 2 milijoni del. glavnice in 402.190 Din rezerve. 8. Prekmurska banka z 1.250.000 del. glavnice in 39.712 Din rezerve. 9. Prekmurska banka, Murska Sobota z 3 milijoni del. glavnice in 49.421 Din rezerve. 10. Slovenska banka s 7.500.000 vplačane delniške glavnice. 11. Trgovska banka d. d. s 15 milijoni vplačane delniške glavnice in 4.450.000 dinarjev rezerve. 12. Zadruga banka s 4 milijoni rezerve in 200.000 Din vplačane del. glavnice. 13. Zadruga gospodarska banka z 12 milijoni dinarjev in 3.985.637 Din rezerve. Filijale so imele v Sloveniji naslednje jugoslovanske banke: 1. Hrvatska eskomptna banka, Maribor (centrala Zagreb). 2. Jadransko-podunavska banka, Ljubljana (centrala Beograd). 3. Jugoslovanska banka, Ljubljana (centrala Zagreb). 4. Komercijal-

na banka, Ljubljana, preje Dobrovoljačka banka (centrala Zagreb). 5. Prva hrvatska štedionica, Ljubljana (centrala Zagreb). 6. Slavenska banka, Ljubljana (centrala Zagreb). — Najvišjo dividendo je plačala Prva hrvatska štedionica z 20%, najnižjo pa Prekmurska banka, Murska Sobota in Obrtna banka, Ljubljana s 5%. Kreditni zavod v Ljubljani, Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Zadruga gospodarska banka in Celjska posojilnica so izplačale 10% dividendo.

Kreditna politika Narodne banke. Kabinet trgovinskega ministrstva objavlja sledeči komunikat: Povodom časopisnih vesti o izjavi Stepana Radića glede statističnih podatkov, ki jih je navajal trgovinski minister na konferenci v Zagrebu o gospodarskem stanju naše države in o vzrokih dragega kredita, je treba popraviti napačno vest, češ, da je plasirala Narodna banka 1.323.000.000 Din samo v Beogradu. Trgovinski minister je rekel, da je Narodna banka glasom poročila za leto 1925 plasirala od odcobrenih rednih kreditov v znesku 1.323.000.000 Din v celi državi, 965.673.000 Din na 320 tvrdk. Skoraj dve tretjini vseh kreditov odpade torej na velike kredite, ki so večinoma samo posredni krediti malim interesentom.

Ureditev visejih dolgov. Ministrstvo financ je postavilo strokovno komisijo, ki ima nalogo, da prouči pogoje, pod katerimi bi se mogli pri nas urediti viseči državni dolгови.

Inozemske loterijske obveznice. Z odlokom z dne 2. avgusta t. l. št. 15.380 je minister za finance prepovedal prodajo vseh vrst loterijskih obveznic inozemskih državnih posojil. Za nakup in prodajo takih obveznic je potrebno posebno odobrenje generalne direkcije državnih dolgov.

Govorice o prisilnem železniškem posojilu. Po časopisnih poročilih je načelnik direkcije za gradbo novih železnic izdelal načrt o gradbi železnice s pomočjo prisilnega notranjega posojila. Z načrtom baje soglašala tudi ministrski predsednik. Po načrtu bi se potrebovalo za zgradbo novih železnic 7 in pol milijarde dinarjev. Za ta znesek bi se razpisalo posojilo, ki bi bilo plačljivo v 15 letih. Vsak davkoplačevalec bi moral podpisati svojemu davčnemu predpisu primerno vsoto posojila, ki se bi baje obrestovalo in v določeni dobi amortiziralo. Kdor bi ne podpisal posojila, tega bi se pozvalo na gospodarsko mobilizacijo za določeno število dni, za kar bi dobil plačilo v obveznicah omenjenega posojila. Vlada naj bi na ta način izgradila potrebne železnice, ker je inozemski denar predrag. — Te govorice bi se zdele neverjetne, ako bi jih popolnoma resno ne beležil ugledni »Privredni pregled«.

Ameriški predlog za poravnavo francoskih dolgov. Namestnik državnega tajnika za finance, Winston, je izjavil, da bi bilo dobro vzeti v resen pretres misel, naj bi se francoski dolгови v Zedinjenih državah poravnali z odstopitvijo obsežnih gumijevih nasadov v Indokini.

Obrt.

Ustanovitev zveze čevljarjev kraljevine SHS. V nedeljo se je vršil v prostorih zagrebske zbornice kongres čevljarjev, katerega so se udeležili zastopniki vseh pokrajin naše države. V predsedstvo kongresa je bil izvoljen med drugim iz Ljubljane g. Leskovar. V uvodnem referatu je predsednik kongresa g. Fištrovič iz Zagreba poročal o položaju čevljarjev ter o vprašanju uvoza in uvoznih carin za čevljarске fabrikate. Letna potreba znaša v naši državi okoli 12 milijonov parov čevljev, od katerih krije domača produkcija komaj 4 milijone parov, medtem ko se ostalih 8 milijonov mora uvoziti. Povdarjal je nadalje, da bi se moglo domačo produkcijo s smotrenim pospeševanjem podvojiti. Država bi morala zato priskočiti obrtniku na pomoč z znižanjem davčnih bremen in preskrbo cenjenih kreditov. Po govorih zastopnikov iz večjih centrov, se je vršila razprava o ustanovitvi enotnega saveza čevljarjev v svo državo. Sklenilo se je ustanoviti enotni savez s sedežem v Beogradu. Savez sam se deli na 5 podsavezov in sicer: beograjski za Srbijo in Črno goro, novosadski za Vojvodino, sarajevski za Bosno in Hercegovino, ljubljanski za Slovenijo in zagrebski za Hrvatsko, Slavonijo,

Dalmacijo in Medjimurje. V soglasno sprejeti resoluciji se zahteva: 1. da se točno določi kontingent, ki se sme uvažati iz inozemstva in ki ne sme presežati 300.000 parov čevljev; 2. da skribi država za primerno strokovno izobrazbo vajencev; 3. da se davčna bremena znižajo; 4. da se izenači obrtni zakon; 5. zavračajo se očitki, češ, da nočejo čevljarji popravljati tovarniških čevljev, ker tvorijo popravila glavni zaslužek obrtnika.

Promet.

Konferenca o jadranski železnici. Kakor smo že poročali, se je vršila v nedeljo konferenca o jadranski železnici v Beogradu, na kateri so prisostvovali zastopniki občin in gospodarskih krogov ob projektirani železnici. Konferenca se je vršila v prostorih beograjske trgovske zbornice. Otvoril jo je splitski župan dr. Tartaglija, a vodil jo je podpredsednik beograjske trgovske zbornice g. Stanojevič, ki je podal obširen referat o ponudbi za gradnjo železnice Beograd—Split. Povdarjal je, da ne obstajajo razlogi, da bi koga protežirali, da pa je treba skrbeti, da se ponudbe ne mečejo v koš. Govorili so nato zastopniki tudi drugih interesiranih korporacij in krajev, nakar je bila sprejeta naslednja resolucija: »Interesi naših pridobitnih krogov zahtevajo brezpogojno, da se izgrade jadranske luke in zvežejo z zaledjem, ker je samo tako mogoče, da se sistematično povzdigne naša trgovina in s tem celokupno naše pridobitništvo. Glede na to, da se izvršenje tega programa ne sme dalje odlašati in ker vložena ponudba za izgradnjo železniške mreže Pančevo—Beograd—Split, odnosno Bačka—Palanka—Sarajevo—Split omogočuje, da se v razmeroma kratki dobi izvrši glavni del tega programa, predlaga konferenca kraljevi vladi, da stori s svoje strani vse korake, da se načrt izvede. V današnji dobi, ko je nam nemogoče, da bi z lastnimi sredstvi gradili železnice in ko so prilike na svetovnih denarnih tržiščih take, da težko najdemo investicijske kredite za naše potrebe, prosimo kraljevo vladu, da ne izpusti te prilike in ne oškoduje našega privrednega preporoda. Konferenca je globoko uverjena, da bo korist te proge velikega pomena za naše pridobitno, politično, kulturno, nacionalno, socijalno in finančno življenje.«

RAZNO.

Arbitražna pogodba z Avstrijo. Kakor poročajo iz Beograda se vrše med avstrijsko in jugoslovensko vlado pogajanja radi arbitražne pogodbe. Pogajanja se bodo nadaljevala v Zenevi o priliki zasedanja Društva narodov med jugoslovenskim zunanjim ministrom dr. Nišićem in avstrijskim zveznim kanclerjem dr. Ramekom.

Kdaj se bo sestala narodna skupščina? Današnji »Balkan« poroča, da bo narodna skupščina sklicana še pred 20. oktobrom in da bo razpravljala o novem občinskem zakonu. Po sprejetju tega zakona bi bil parlament spet odgojen. V notranjem ministru res zatrujejo, da so končane vse priprave za načrt zakona o občinah in da bo ta zakon v kratkem predložen narodni skupščini.

Zborovanje narodnih manjšin v Zenevi. Od 25. do 27. avgusta t. l. se vrši v Zenevi zborovanje organiziranih evropskih narodnosti. Pristop na zborovanje imajo le one narodne manjšine, ki imajo določeno narodno zavest, ki se torej zavdajo svoje narodne in kulturne individualnosti. Na letošnjem zborovanju sodeluje nad 80 delegatov skoro vseh evropskih narodnih manjšin. Vodstvo kongresa je poverjeno slovenskemu poslancu v italijanskem parlamentu g. dr. Vilfanu, ki je bil že lansko leto predsednik kongresa. Resnost in odkritost razprav, ki sta dičila lansko leto zborovanje evropskih narodnosti, sta najboljša poročila, da bo pomenilo tudi letošnje zborovanje korak naprej na poti k zvišanemu in velikemu cilju, t. j. k ustvaritvi temeljnih podlag trajnega miru tako med državami, kakor tudi med narodi, kajti brez miru med narodi ne more biti niti miru med državami.

Kako je v Celovcu! Občinsko gospodarstvo v Celovcu je precej zavoženo. Občinski proračun je občinski svet odbril še le tekom tekočega meseca. Med

tem časom si je pomagal s proračunskimi provizoriji le za silo. Prizadeval se je, da dobi kaj kredit a ni šlo! Temu se ni čuditi kajti ni dolgo tega kar je župan v eni javnih sej označil gospodarski položaj mesta za skrajno žalosten. Za zavoženo gospodarstvo se navajajo različni vzroki. Med temi je poleg županske krize eden najglavnejših kriza vsenemske stranke. Vsenemska stranka je v Celovcu popolnoma odvisna od trgovske in obrtniške zveze, ki od časa do časa aktivno posega v politično življenje. Zveza si nadeja nalogo, da izloči iz občinskega sveta vsako politiko in odpošlje vanj moče, ki se ne bodo brigali toliko za politiko kakor za gospodarstvo. Izmed njenih vrst je tudi sedanji župan, ki si prizadeva, da spravi zavoženo gospodarstvo v red. Boriti se pa mora pri tem z močno opozicijo, katero tvorijo v bistvu socialisti, ki si za eno glasovanje za občinski proračun znajo izposlovati razne strankarske ugodnosti na račun mestne občine. Proračun izkazuje za 3/4 milijone šilingov izdatkov, pokritja pa samo 400 tisoč šilingov. Z rednimi davki, davščinami, pristojbinami in gospodarskimi donosi se zniža primanjkljaj na 1.413.438 šilingov. Ta primanjkljaj se pokrije s povišanjem občinske doklade na zemljiški davek in hišno-najemni davek od 100% na 200% pa z novo 20% pristojbino na električno razsvetljavo. Kljub tem izdatnim poviškom doklad pa ostane še vedno približno pol milijona šilingov deficita nepokritega.

Coolidge za razorožitev. Kakor zatrujejo, ima predsednik Coolidge pripravljen načrt za razorožitev, ako bi se pogajanja v Zenevi razbila.

Zračno oboroževanje Amerike. Družba Aircraftdevelopment v Detroitu je dobila naročilo od ameriške vlade, da zgradi pomorsko ladjo, ki bo imela plinske prostornine 2000 kubičnih metrov, 150 čevljev dolgo in 53 čevljev v premeru. — Hitrost te ladje bo 70 milj na uro.

Senzacija v službi reklame. Vsaka reklama ima namen vzbujati zanimanje pri občinstvu in ga pripraviti do kupčije oziroma naročila. Najpriporočljivejši sredstvo, da se pritegne pozornost občinstva na reklamni oglas, je slika, ki takorekoč nenadoma ujame oko ter vzdrami skoraj nehote pozornost občinstva. Za podobne take vrste je pri nas še vse premalo zanimanja, mogoče da stoje reklamni strokovnjaki preveč pod vplivom umetniškega ustvarjanja, najbrž pa se pomen oglašnih slik v omenjeni obliki podcenjuje. Ker manjka naši reklamni senzacija, ki edino še izvabi nekaj pozornosti, preide občinstvo mirno reklamne strani časopisov ter prezre večinoma dragocene inserate, katerim ni prisojena izrečna nenavadnost. Samo senzacija je privlačna sila za pozornost čitatelja, ki išče v časopisu zadovoljiti svoji radovednosti, ali pa duševni užitek znanstvene izobrazbe in razvedrila. Pohlepnost po senzaciji je začela iznajdljiva Amerika izkoriščati za svojo reklamo ter s tem ustvarila novo, za nas nenavadno smer propagande. Dandanes je ilustracija bistveni del družinskega časopisa in tudi politični dnevnik nočejo več pogrešati slik, ki v živih potezah opisujejo dogodke ter ugajajo občinstvu bolj, nego gostobesedna poročila; ravno tako je z oglasi. V uredniškem delu uvrščena priporočila motijo samo čitatelja, inseratni del pa bo pregledal samo v gotovih, seveda redkih slučajih. Treba je torej v ilustraciji zajeti pozornost za propagirano stvar, in v tem smislu so ameriški podjetniki do sedaj nedosegljivi umetniki. Nekaj junaških pilotov je nedavno poletelo iz San Francisca v Honolulu. Havajskega obrežja letalci niso brez ovire dosegli, letalo se je ponesrečilo, posadka se je s težavo rešila po večdnevnem naporu na suho. Cela Amerika je živahno zasledovala izvanredno športno prireditev, zanimanje je bilo izvanredno. Z žurnalistično točnostjo je priobčilo že na dan rešitve 30 newyorških dnevnikov sliko rešilne akcije letalskih junakov. Slike so bile posnete in posredovane s pomočjo moderne fotografije na daljavo 5000 milj, kakor je bilo čitati na slikah. Seveda je sledil še obširen popis celega dogodka, potem pa še znanstvena razprava o razvoju tehnike, ki omogoča brzotjavno posnetke slik na taka razdalja; nekako slučajno pa omenja poročevalec še, da je vsako ameriško letalo opremljeno s tako

zvanimi »Exide«-baterijami ki jih je najti tudi na vseh prekomorskih parnikih itd. Ta reklama je zadela v živo, menda ga ni bilo človeka v Ameriki, ki bi si ne bil zapomnil tega oglasa. Seveda podobni sredstva ne stoji vsem inserentom na razpolago, pa reklama podjetnost v tej smeri je našla še dosti drugih potov do pozornosti mase. Ko se je lani ob nepopisnem navdušenju prikazala silhueta Zeppelinove zračne ladje nad New Yorkom, so strmeči opazovalci zagledali na obrisih zračnega velikana ogromno povečano sliko že prej omenjene »Exide«-baterije, spodaj pa napis: »dva tehnična čudeža«. Slika in napis se je projiciral s pomočjo žarometov ter je prireditev predstavljala reklamno duhovitost prve vrste. Na odprtem morju se odigra presenetljiva drama ladjeloma; rešilni parnik spravi navzočnega na lastni krov. Izvreden slučaj nanese, da se ta prizor fotografira. Sliko kupi — seveda za visoko ceno — neka zavarovalna družba, ki jo v originalu priobči kot najnovejšo senzacijo v vseh dosegljivih dnevnikih, seveda ne brez primerne opazke v lastni interes. Amerikanska mornarica odpluje pod vsestranskim zanimanjem na jesenske vaje, istodobno pa se potopi neka angleška podmornica ter z gine brez sledu v morski tišini. Že drugi dan so priobčili ameriški dnevniki fotografski posnetek podmorskega čolna, ležečega na dnu morja. To je bila senzacija brez primera, ali služila je samo reklami; v majhnih vignetah ob strani slike je bilo videti, kako računajo nautični častniki na Eliot-Fisher-računskem stroju, spodaj pa je stalo, da so te priprave vobče neprekosljive in se ameriške ladje pri njih uporabljajo izognejo vsem takim nezgodam, kakor jo je videti na sliki. Ljudje čitajo tekst k slikam, reklame ni mogoče prezreti, originaliteta že sama učinkuje, namen je sijajno dosežen. Naj se pripeti katastrofa v rudnikih, ali naj nastane kak gozdni požar, ali karkoli si bode, česar se poprima časopisje kot poročevalske senzacije v sliki, povsodi najdemo reklamo Eliot-Fisher v spretni zvezi z dnevnimi dogodki v podobi in besedi. Če pa izjemoma takih prilik ni na razpolago, si pomagajo neumorni propagandisti na druge načine osredotočiti pozornost občinstva na izvestne oglase. Slika, ki kaže delavca na ogradi petdesetnadstropnega nebotičnika, gre gotovo na živce, če se pomisli, v kakšni nevarni poziciji sta bila fotograf in njegov predmet; to reklamo si je privoščila neka tovarna lepila in prišla je prav čedno na svoj račun. Zanimiva je slika, kako prevajajo v Ameriki zlate zaklade v oklopnih avtomobilih; oboroženi spremljevalci dragocenega tovara ter razne varnostne naprave vzbujajo vsekakor občno pozornost, ki se naravno prenese na spretno podtaknjeno reklamo. Slastno se vržejo reklamni režiserji na populariteto gotovih oseb. — Nedavno so prinesle novine v Ameriki sliko neke Maggy-Dowd. Kdo je ta ženska? Služila je v Maxwell-House ter stregla pri obedu trem predsednikom zaporedoma; sedaj izdaja svoje memoare in bralci bodo gotovo radovedni

na njeno sliko, ki jo objavlja neko podjetje za reklamo svoje »Maxwell-kave«. Skratka vsak senzacionalen dogodek, spretno upodobljen, se da vpreči v propagandni voz ter vleče, vsaj dokler ta trik ni izrabljen. Trenutno pa se nahaja reklamna izraba senzacije v Ameriki na višku konjunktura, tupatam srečamo že v Evropi podobne pojave in naj sodi občinstvo to obliko trgovske reklame iz kateregakoli stališča, uspeh ji ni odrediti in to je končni namen vseh oglasov. (K. Tiefengruber.)

Državna kmetijska šola na Grmu je vsled ravnokar izvršene nove preuredbe kmetijskih šol v državi uvrščena v kategorijo živinorejsko-poljedelskih šol kot specialna živinorejsko-poljedelska šola. Šola je enoletna ter traja od 1. oktobra do 30. septembra naslednjega leta, počitnice v avgustu se zmanjšajo na 14 dni. Poučevalo se bode na šoli kot doslej v vseh kmetijskih panogah, seveda posebno še v živinoreji in poljedelstvu. Zimska šola je ukinjena, izvzemši drugi letnik, ki ga dovrše lanski prvoletniki. Učenci se dele na državne in privatne in sicer se sprejme letno 30 učencev, od teh 20 državnih in 10 privatnih. Državni učenci se šolajo na zavodu na državne stroške, privatni na lastne stroške. Kandidate (prosilce) za državne učence sprejemajo srezke komisije, obstoječe iz srezkega poglavarja, srezkega zdravnika, srezkega ekonoma in treh članov srezkega odbora. Izbor učencev iz kandidatov sprejetih po srezkih komisijah izvede ravnateljstvo šole, ki obvesti sprejete in jih pozove k nastopu šolanja. V šolo na Grmu se sme sprejeti 20 državnih učencev iz ljubljanske oblasti. Le-ti morajo biti sinovi kmetovalcev, to je kmetijskih posestnikov in se zavezati, da ostanejo po končanem šolanju na domačem posestvu. Privatne učence, to je take, ki se šolajo na lastne stroške, sprejema kot doslej ravnateljstvo šole brez, posredovanja srezkih komisij in je, kakor je bilo že razpisano, vlagati prošnje za sprejem s potrebnimi prilogi vred neposredno ravnateljstvu do 15. septembra t. l. Privatni učenci plačujejo na zavodu za hranu, stanovanje itd. preskrbnino, ki je za bodoče šolsko leto določena 400 Din mesečno. Prosilci za sprejem v šolo, ki so predložili prošnje ravnateljstvu na podlagi prejšnjega razpisa, naj takoj javijo ravnateljstvu, ali želijo biti sprejeti kot državni ali kot privatni učenci. V prvem slučaju naj se čimprej javijo pri pristojnem srezkem poglavarstvu, kamor se bode njih prošnja odposlala. Prosilci pa, ki žele biti sprejeti kot privatni učenci za znižano preskrbnino 200 Din mesečno, morajo takoj ravnateljstvu šole vposlati potrdilo občinskega urada, da so sinovi kmetijskih posestnikov. — Ravnateljstvo specialne živinorejsko-poljedelske šole v Novem mestu.

V 38 urah iz Amerike v Evropo! Francoski aviatik kapitan Fonck je v Ameriki, da pripravi vse potrebno za svoj polet iz New Yorka v Pariz. Odleteti misli te dni in je popolnoma prepričan, da se mu bo polet posrečil. Računi, da bo rabil pri povprečni hitrosti 200 km na uro samo 38 ur za vožnjo čez Atlantik. Aparat so

gradili poldrugo leto in so uporabili pri gradbi vse najnovejše izume moderne tehnike. Širina kril znaša 33'6 m, dolžina aparata je 25'6 m, višina 5'3 m, površina 109 m², teža 3600 kg. Aparat ima tri motorje po 420 KS; teži motorjev so znižali na minimum 8'25 kg pro 1 KS. Bencina bo vzel Fonck s seboj 9500 litrov; posode za bencin so na krilih. S posebno napravo se da bencin odvesti v aparat, se tam filtrira in ga odvedejo spet naprej v motorje. Gradba aparata, priprave za potovanje, meteorološke študije itd., vse skupaj je stalo 250.000 dolarjev. Fonck bo imel dva spremljevalca s seboj. Če se bo en motor pokvaril, bosta zadostovala druga dva. Tudi če bodo odpovedali vsi trije motorji, bo bencin toliko časa držal aeroplan nad vodo, da bo prišla brezžična poklicana pomoč.

Gospodarske vesti. Amerika kupuje čimdalje več saških tekstilij, pa tudi tekstilnih strojev. — Ogrska letina bo menda boljša kot so prvotno mislili, in sicer računajo, da bo pšenice za 270.000 meterskih stotov več, rži za 180.000, ječmena in ovsa pa za 100.000 stotov; pridelek bi bil torej sledeči: pšenica 18'33 milij. meterskih stotov; rž 7'56, ječmen 4'38, oves 3'62. Prvič so letos cenili tudi koruzo, krompir in sladkorno peso: 21'72, 20'63 in 14'45 milij. meter. stotov. Vinska trta je pa zanič, 60—90% je izgubljenih. Vinske cene gredo gor. — Kavni zavod v San Paulo poroča, da sta mraz in dež v zadnjem času cvetju zelo škodovala in da bo zato pridelek kave v letu 1926/27 slabši. — Poročali so, da namerava sovjetska vlada kupiti nemško tovarno lokomotiv »Rheinmetall«. Sedaj beremo, da ruska vlada nima denarja, da bi kupitjo izvršila in je pogajanja končala. Ukrajinci pa s tem niso zadovoljni in se bodo obrnili na sovjetski centralni izvršilni odbor. — Ruski petrolejski trust je naročil na Nemškem velike množine cevi. — S 1. septembrom se bo podražil nemški kalij za 12%. Sindikat je sklenil povisek že s 15. avgustom, pa je zastopnik državnega gospodarskega ministrstva ugovarjal. — Francoska železniška družba je s 15. avgustom zvišala voznino v osebnem prometu za 30%, v blagovnem pa za 28'4%. — Zavezniki bodo znižali cene v zasedenem ozemlju za nadaljnjih 10.000 (Francoski od 58.000 na 50.000, Angleži in Belgijci od 12.000 na 10.000) in bodo znašale sredi septembra samo še ca 60.000 mož. Tudi to se v državnem gospodarstvu pozna, saj jih morajo Nemci vzdrževati. Hkrati jih bodo menda koncentrirali v par večjih garnizijah, tako da bo zasedba bolj nevidna. — Vsled angleškega štrajka povečani izvoz ruhrskega in gornjesleškega premoga se pozna tudi v Bremenju. V juliju je znašal promet v pristanišču 1200 ladij z 1,312.000 tonami, v juniju 940 in 1,131.000; to pomeni 16-odstotni prirastek. Napram lanskemu juliju je pa prirastek celo 31%. — Poljedelski urad v Washingtonu ceni stanje ameriškega bombaža s koncem julija na 69'8% idealnega polnega pridelka; pridelek cenijo na 1,621.000 bal. — V Avstraliji pripravljajo novo carinsko tarifo. — Ljudski komisariat v Sovjetski Rusiji je izdal od maja 1922 do 1. julija 1926

13 posojil v skupnem znesku 1228 milij. rubljev. Državni dolg Sovjetske zveze je znašal 1. julija 1926 589'6 milij. rubljev. — Bolgarske bankovce po 5000 levov, ki jih je natiskala leta 1924 državna tiskarna v Sofiji, je začela Narodna banka kasirati. Zamenjava jih še do 29. decembra t. l., od tedaj naprej so pa brez vrednosti.

Ljubljanska borza.

Sreda, 25. avgusta 1926.

Vrednote: Investicijska posojila iz 1. 1921 den. 75'25; letniška državna renta za vojno škodo den. 297; zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; kom. zadolžnice Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 193, bl. 196; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 170; Merkantilna banka, Kočevje den. 90; Prva hrvatska štedionica, Zagreb den. 865, bl. 867'50; Slavenska banka d. d., Zagreb den. 49; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana den. 165, bl. 175; Strojne tovarne in li-varne d. d., Ljubljana bl. 110; Združene papirnice Vevče, Goritane in Medvode d. d., Ljubljana den. 108; Stavbna družba d. d., Ljubljana den. 55, bl. 65; Šešire, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 104, bl. 104, zaklj. 104.

Blago: Trami suhi, merkantilno tesani, 5/6, od 4 m napr., 5/7, 5—6 m, 6/7, 4—9 m, 6/8, 4—10 m, 7/9, 5—12 m, 8/10, 5—10 m, 9/11, 6—12 m, feo meja den. 270; hrastovi plohi, od 60—130 mm, od 2'50 m dolž. napr., feo meja den. 1000; frizi, od 4—10, 5—10 cm in od 25 do 60 cm, feo meja den. 1000; pšenica nova, feo nakl. postaja bl. 260; pšenica bačka stara, feo nakl. postaja bl. 292'50; pšenica domača nova, feo nakl. postaja bl. 280; koruza, feo vag. nakl. postaja bl. 180; koruza, feo vag. Sisak bl. 195; koruza defektna, feo nakl. postaja bl. 140; rž domača, feo nakl. postaja bl. 175; otrobi srednji, feo slov. postaja bl. 155; oves novi, feo nakl. postaja bl. 155; fižol beli novi, feo vag. nakl. postaja za september bl. 200; krompir rani, feo vag. slov. postaja bl. 95; laneno seme, feo Ljubljana den. 380; laneno seme Podravina, feo Ljubljana den. 370; seno sladko, stisnjeno, feo vag. slov. postaja bl. 100.

TRŽNA POROČILA.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 20. avgusta 1926 se je pripeljalo 297 svinj, 4 koze. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5 do 6 tednov stari komad Din 75—100, 7 do 9 tednov 125 do 150, 3 do 4 mesece 280—325, 5 do 7 mesecev 420—450, 8 do 10 mesecev 525 do 580, 1 leto 1000—1200, 1 kilogram žive teže 10'50—12'50, 1 kg mrtve teže 15 do 17 Din. Prodalo se je 153 svinj.

Zagrebski tedenski sejem (25. t. m.). Dogen goveje živine obilen v slabših vrstah, dočim je prvovrstnega blaga bilo malo. Svinj je bilo največ domačih. Nekaj goveje živine se je nakupilo za Italijo, Avstrijo in Nemčijo. Italijani so kupili tudi nekaj konj. Krme mnogo; cene slabši krmi oslabele. Cene za kg žive teže: volj I. 3—9, II. 6—7, III. 5—5'50, bosanski II. 5—5'50, III. 4'50—5, krave domače I. 6—7, II. 4—5'50, III. 3—4, junci I. 5—6, II. 4—5'50, junice I. 7—8, II. 5—5'50, biki 5—7, teleta 8'50—9 (zaklana 8—10), svinje domače nepitane 10—11, pitane 12—13 (zaklana 13—14), sremške 12—13'50 (zaklana 14—14'50) dinarjev. Konji: vozni 4000—12'000 Din za par, jahalni 2000—4000 Din komad. Krma: lucerna 125—150, navadna detelja 125, seno I. 100—125, II. 60—100, otava 125, slama 75 Din za 100 kg.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba! Zahtevajte cenike!

Edino **šivalni stroji** in najboljše **kolesa**

za rodbino, obrt in industrijo so le

JOS. PETELINCA

Najnižje cene! **Gritzner Adler** Tudi no obroke!

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika

Pouk v vezanju brezplačno. — Večletna garancija.

VINOCET

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

**: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristnega vina.**

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Oglejte si

bogato zalogo negavil in rokavil za dame, gospode in otroke, voznine, našivkov in tipk ter drugega modnega in toaletnega blaga, potrebnih za sivilje, krojače in šiviljarje

na veliko in malo po najnižji dnevni ceni pri:

JOSIP PETELINC LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika, ob vodi levo.

Naročajte, širite „Trgovski list“.